

Przeglądy i komentarze

STANOWISKO NRD WOBEC ONZ — NA POSIEDZENIU KOMISJI SPRAW ZAGRANICZNYCH IZBY LUDOWEJ NRD

Tematem obrad na posiedzeniu Komisji Spraw Zagranicznych Izby Ludowej NRD¹, które odbyło się w dn. 16 XI 1962 r.², było określenie stanowiska NRD wobec ONZ i jej organizacji wyspecjalizowanych³.

Obradami, w których liczny udział wzięli naukowcy, politycy i publicyści, kierował Peter Florin — przewodniczący komisji. Referat programowy wygłosił kierownik sekcji organizacji międzynarodowych w ministerstwie spraw zagranicznych NRD, Ferdinand Thun, podkreślając, że polityka NRD w stosunku do organizacji międzynarodowych jest zgodna z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych i stoi na stanowisku pokojowej koegzystencji. Tego rodzaju polityka, konsekwentnie reprezentowana przez NRD, wywołuje wzrastające uznanie w państwach zrzeszonych w ONZ i podnosi jej autorytet w stosunkach międzynarodowych, a także stanowi przeciwwagę dla dążeń rządu bońskiego, zmierzających do wyeliminowania NRD z areny ONZ. Należy zaznaczyć, że aczkolwiek problem niemiecki nie należy do spraw oficjalnie traktowanych w obradach na forum ONZ, to jednak coraz częściej zajmują się nim delegaci różnych państw w debatach ogólnych, zwiększa się ilość tych delegacji, które przy tej okazji wskazują na rzeczywistą sytuację w Niemczech⁴.

F. Thun w swoim referacie wskazał też na deklarowaną wielokrotnie gotowość NRD do współpracy w ONZ. Powiedział on:

„Przyjęcie obu państw niemieckich do ONZ byłoby przyczynkiem do rozładowania sytuacji międzynarodowej i zabezpieczenia pokoju w Europie”⁵.

Nadto mówca skrytykował ostro postępowanie rządu Stanów Zjednoczonych odmawiającego obywatelom NRD wiz wjazdowych do USA, gdzie mieści się siedziba główna ONZ. Stanowisko to tym samym uniemożliwia przedstawicielom NRD uczestniczenie w obradach ONZ w roli obserwatora, co praktykują inne państwa także nie będące członkami tej organizacji. Mimo to NRD — starała się

¹ W Izbie Ludowej NRD zasiada 466 posłów pochodzących ze wszystkich środowisk społecznych NRD. W 11 komisjach specjalistycznych Izby Ludowej, które stanowią ważną płaszczyznę jej wszechstronnej działalności, pracuje około 200 posłów — członków wszystkich frakcji oraz grup zawodowych. — „Aussenpolitische Korrespondenz”, nr 15, z dn. 12 IV 1963 r.: *Wie arbeiten die Ausschüsse der Volkskammer*.

² „Neues Deutschland”, nr 317, z dn. 17 XI 1962 r.

³ Termin „organizacje wyspecjalizowane” używany jest w rozumieniu Karty NZ i obejmuje te organizacje międzynarodowe, które w szczególny sposób, poprzez umowy, powiązane są z ONZ, a ściślej mówiąc, z jej Radą Gospodarczo-Społeczną. Patrz A. Klafkowski, *Dwa państwa niemieckie a ONZ i jej organizacje wyspecjalizowane*. „Przegląd Zachodni”, nr 9-10/1956, s. 64.

⁴ P. Klein, *Die DDR und die Organisation der Vereinten Nationen*, „Deutsche Aussenpolitik” Nr. 1/63, s. 63: „Die deutsche Frage gehört bekanntlich nicht zu den Traktanden der UN. Dennoch beschäftigten sich fast alle Delegierten in der allgemeinen Debatte auch mit diesem Problem. Thun stellte fest, dass die Mehrzahl der Sprecher zu dieser Frage von der Notwendigkeit ausging, eine friedliche Lösung des Problems auf dem Verhandlungswege zu fordern. Die Zahl derjenigen Delegationen nimmt weiter zu, die dabei auf die in Deutschland existierenden Realitäten verweist.”

⁵ P. Klein, l. c., s. 63.

w różnorodnych formach ustosunkowywać do problematyki opracowywanej przez ONZ i przedstawiała odpowiednie dokumenty jej Zgromadzeniu Ogólnemu, Sekretarzowi Generalnemu oraz organizacjom wyspecjalizowanym, w których zawsze podkreślała swoje stanowisko zmierzające do utrwalenia pokoju, urzeczywistnienia rozbrojenia, zniesienia wszelkich form kolonializmu i popierania współpracy ekonomicznej.

Na omawianym posiedzeniu Komisji Spraw Zagranicznych Izby Ludowej, Thun zreferował także różnorodną działalność NRD, jej organów państwowych i organizacji społecznych, w ramach różnych organizacji wyspecjalizowanych ONZ. Rząd NRD przekazał oświadczenia w stosunku do 21 umów lub konwencji międzynarodowych, których depozytariuszem jest ONZ, względnie przedstawiał własne projekty takich umów⁶. Ponadto NRD posiada stałe przedstawicielstwo w Europejskiej Komisji Gospodarczej (ECE) w Genewie, przy czym z Komisją tą współpracują także naukowcy i eksperci ekonomiczni NRD. Europejska Komisja Gospodarcza jest jedyną organizacją współpracy ekonomiczno-techniczno-naukowej między Wschodem a Zachodem, w której skład wchodzi przedstawiciele wszystkich krajów socjalistycznych należące do ONZ (z wyjątkiem Mongolskiej Republiki Ludowej). Aktywna współpraca NRD w ramach wykonywanych przez tę Komisję prac zyskuje coraz większe uznanie, a składane przez nią opinie niejednokrotnie przyjmowane są w poczet dokumentów oficjalnych⁷.

Niezależnie jednak od tego, współpraca NRD z poszczególnymi organizacjami wyspecjalizowanymi ONZ, ciągle jeszcze napotyka na trudności. Przykładem tego może być projekt NRD zgłoszony do Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w sprawie zwalczania malarii, który został odrzucony przez władze tej organizacji, podczas gdy projekt przedstawiony przez Niemiecki Czerwony Krzyż został przy-

⁶ Należy tutaj przykładowo wymienić: Oświadczenie z dn. 28 IX 1962 r. skierowane do ONZ w sprawie ochrony praw człowieka („Aussenpolitische Korrespondenz”, nr 43, z dn. 2 XI 1962 r.) oraz memorandum NRD na XIX posiedzenie Komisji Praw Człowieka ONZ („Neues Deutschland” z dn. 17 III 1963 r.: *Bonn zur Achtung des Völkerrechts zwingen*). Dalej, deklaracje rządu NRD do prezydium XVII Sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ (do punktu 90 porządku dziennego) w sprawie powszechnego i całkowitego rozbrojenia. Sekretariat ONZ tekst tego oświadczenia przekazał wszystkim państwom członkowskim ONZ („Aussenpolitische Korrespondenz”, nr 47, z dn. 30 XI 1962 r., „Neues Deutschland” z dn. 25 XI 1962 r., „Trybuna Ludu” z 26 XI 1962 r.).

Także XVII Zgromadzenie Ogólne NZ przyjęło dalsze 2 oświadczenia rządu NRD do pkt. 33 i 94 porządku dziennego obrad, dotyczące: 1) problemów związanych z gospodarczymi i społecznymi konsekwencjami rozbrojenia; 2) rozważań nad zasadami prawa międzynarodowego odnośnie przyjaznych stosunków i współpracy między państwami zgodnie z Kartą NZ. Oświadczenie to zostało przyjęte do dokumentów ONZ łącznie z pismem towarzyszącym ministra spraw zagranicznych NRD L. Bolza. Tematy te poddano również omówieniu w Europejskiej Komisji Gospodarczej (ECE) (temat pierwszy), oraz w Komisji Prawnej (temat drugi) („Neues Deutschland”, nr 329, z dn. 30 XI 1962 r.; tekst oświadczenia drugiego w „Neues Deutschland”, nr 331, z dn. 2 XII 1962 r. oraz w „Aussenpolitische Korrespondenz”, nr 48, z dn. 7 XII 1962 r.; patrz również: „Neue Zürcher Zeitung”, nr 341, z dn. 13 XII 1962 r.).

Ponadto do oficjalnych dokumentów ONZ zostało przyjęte oświadczenie przekazane przez ministra spraw zagranicznych NRD, dr L. Bolza, Sekretarzowi Generalnemu ONZ w dn. 13 III 1962 r., w którym rząd NRD wyraża gotowość zrezygnowania z nabycia, produkcji i magazynowania broni jądrowej w każdej formie pod warunkiem, że Niemcy zachodnie wyrażą taką samą rezygnację i dadzą gwarancję dotrzymania takiego zobowiązania. Prasa zachodnioniemiecka komentując ten fakt podkreślała, że list ten został przyjęty do oficjalnych dokumentów ONZ przy jednoczesnym zachowaniu nazwy państwowej Niemieckiej Republiki Demokratycznej. W. Weinert, *SED ringt um Anerkennung im Ausland*, „Die Welt”, nr 49, z dn. 27 II 1963 r., oraz „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, nr 275, z dn. 26 XI 1962 r.: *Zonenerklärung als UN-Dokument*.

⁷ Odnośnie licznych problemów fachowych omawianych na XVIII posiedzeniu plenarnym Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ, Ministerstwo Spraw Zagranicznych NRD wydało swoje opinie, które zostały przyjęte jako oficjalne dokumenty tej Komisji („Berliner Zeitung”, nr 115, z dn. 24 IV 63 r.: *DDR Stellungnahme an ECE*).

jęty⁸. Thun poruszył także współpracę NRD, a także napotykaną w tym zakresie trudności, z takimi organizacjami, jak np.: Światowym Związkiem Poczтовым, którego NRD jest członkiem⁹, oraz z Światową Organizacją Meteorologiczną (WMO), Międzynarodowym Związkiem Telekomunikacyjnym (ITU) i Międzynarodową Organizacją Pracy (ILO). W interesie międzynarodowych organizacji leżałoby z pewnością wykorzystanie wszystkich możliwości NRD poprzez dopuszczenie jej do w pełni równouprawnionej współpracy. Niewątpliwie sprzecznym z zasadami prawa międzynarodowego jest postępowanie niektórych czynników, dyskryminujących NRD i usiłujących przeszkodzić jej w przystąpieniu do tych organizacji oraz uniemożliwić współpracę z nimi¹⁰.

W omawianych obradach Komisji Spraw Zagranicznych Izby Ludowej NRD uczestniczył również prezydent tej Izby Johannes Dieckmann, który zaapelował o zdecydowane poparcie dla pracy NRD na forum organizacji międzynarodowych poprzez współpracę z Niemiecką Ligą dla Narodów Zjednoczonych oraz z instytucjami i organizacjami, działającymi na terenie międzynarodowym.

W dalszym ciągu konferencji sprawozdania z pracy złożyli: prof. dr Redetzky — przedstawiciel Komitetu WHO w NRD, Herbert Busse — sekretarz Komisji Pracy UNESCO w NRD; prof. dr Peter Steiniger — przedstawiciel Niemieckiej Ligi dla Narodów Zjednoczonych; Alfred Sosna — przedstawiciel zespołu roboczego ILO w NRD; dr Holm — przedstawiciel Komitetu Ochrony Praw Człowieka; prof. Georg Meyer — przedstawiciel Międzynarodowego Zrzeszenia Uniwersytetów. Podsumowania dyskusji dokonał przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Izby Ludowej Peter Florin. Stwierdził on m. in., że ONZ odgrywa coraz to bardziej pozytywną rolę w życiu międzynarodowym, że stosunek sił w ramach tej organizacji zmienia się na korzyść sił pokoju i socjalizmu, a działalność Sekretarza Generalnego i Rady Bezpieczeństwa w dużym stopniu mogą przyczynić się do rozładowania kryzysu światowego.

W wyniku obrad uzgodniono 3 zasady, którymi kierować się będą członkowie Komisji Spraw Zagranicznych Izby Ludowej jak i wszyscy obywatele NRD, którzy w jakikolwiek sposób związani będą z pracą w organizacjach międzynarodowych. Zasady te stanowią: 1) popieranie wszystkich tendencji postępowych w pracy ONZ i jej organizacji wyspecjalizowanych; 2) wzmacnianie konstruktywnej współpracy NRD w ramach wszystkich organizacji wyspecjalizowanych ONZ i innych organizacji międzynarodowych; 3) wykorzystywanie dla dalszego rozwoju NRD doświadczeń i wyników pracy wszystkich organizacji specjalistycznych¹¹.

Na zakończenie posiedzenia opublikowany został komunikat z obrad, który określa stosunek NRD do ONZ, zaznaczając, że przyjęcie obu państw niemieckich do ONZ byłoby pomocą dla narodu niemieckiego, ponieważ oparcie egzystencji obu tych państw na zasadzie Karty NZ niewątpliwie przyczyniłoby się do zbliżenia i pokojowej koegzystencji między nimi. Komunikat ten jest równocześnie wyrazem pełnego poparcia NRD dla pokojowych celów ONZ oraz deklaracją gotowości współpracy NRD w jej ramach jako równouprawnionego członka¹².

Alfreda Szternel-Lewek

⁸ Deutsches Rotes Kreuz, działający w Niemczech zachodnich. *Taschenbuch des öffentlichen Lebens*, rok 1962, s. 371.

⁹ Sprawa członkostwa NRD w tym Związku patrz. H. Rose, H. Haschke, *Die NRD ist Mitglied des Weltpostvereins*. „Deutsche Aussenpolitik”, Nr. 7/1959, s. 763.

¹⁰ Opracowanie tego zagadnienia patrz *Udział NRD w konferencjach i organizacjach międzynarodowych* w książce B. Wiewióry, *NRD jako podmiot prawa międzynarodowego*, s. 110—117.

¹¹ P. Klein, *juw.*, s. 63—65.

¹² Komunikat z posiedzenia Komisji do Spraw Zagranicznych Izby Ludowej NRD. „Deutsche Aussenpolitik”, nr 1/1963, s. 75—77. „Aussenpolitische Korrespondenz”, nr 46, z dn. 26 XI 1962 r.